

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryveana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Insoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de crediți (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Cor, niareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noișana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatral Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ily-mare), Riureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul săs.), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăneana, Țibleșana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Uniunea economică a Puterilor centrale.

O chestiune mare, poate, chiar mai mare și mai importantă în urmările ei binefăcătoare, decum pot să fie ale unui război, se consideră a fi o *Uniune vamală* a Puterilor centrale și eventual și a aliaților acestora.

Precum se știe o uniune se face întotdeauna cu scopul de a promova anumite interese, uneori interese foarte mari și de progres indubitabil în cercuri foarte largi.

Ajunge să amintim, fugitiv, și la întâmplare câteva uniuni, cari au avut și au un rol important în viața statelor și popoarelor.

Uniunea monetară latină, încheiată cu scopul de a stabili o comunitate monetară, a adus și va aduce reale foloase statelor, cari au încheiat convențiunea cu acest nume.

Uniunea postală universală, la care au aderat mai toate statele din lume, este deasemenea o convențiune de un mare folos pentru progres.

Și, în aceiași ordine de idei, s'ar putea enumera fel și fel de uniuni, înființate pentru a promova, mai ales, interesele economice.

Dar nu vom deplasa chestiunea, căutând exemple pentru demonstrarea importanței uniunilor, ele fiind prea evidente, chiar în conflagrațiunea generală, la care asistăm. Alianțele politice actuale vor putea aduce roade numai dacă vor fi urmate de alianțe economice, cari să le întărească și perpetueze. Căci doar se știe, că alianțele de arme se fac și desfac, uneori, foarte repede, b. o., ca să amintim una de dată de tot recentă, alianța statelor din Balcani și cum s'ar putea desface și alianța actuală a Puterilor împătritei înțelegeri.

De aceea legăturile economice, pe lângă cele de sânge, adesea mai mult și decât aceste, sunt singurele legături, cari apropie, unesc și fac trainice relațiile dintre state și popoare.

De altă parte, se știe acum, că și războaiele, chiar și crâncenul război mondial de azi, sunt pornite și purtate cu atâta strășnicie, mai mult din cauze grave economice.

Și deci, nu e mirare, că poporul german caută, din bună vreme, să prepare terenul pentru o apropiere cât mai strânsă economică cu aliatele sale de arme, îndeosebi cu Austro-Ungaria.

Nu e vorbă, legături economice sunt astăzi între toate statele civilizate și chiar și între cele necivilizate. Căci aproape nu se află stat, care să nu exporteze și importeze anumite articole, cari îi prisosesc respective îi lipsesc.

Și chestiunile privitoare la import și export sunt regulate prin convențiuni și materiile ce se importează, de regulă, sunt supuse la anumite taxe stabilite amănunțit prin convențiunile tarifare, încheiate între state, căci liber-schimbul a ajuns să fie apreciat mai mult în teorie, fără a fi aplicat și de fapt pe o scară mai întinsă. Din contră mai toate statele uzează de protecționism, acordând, mai ales industriei indigene, privilegii spre a putea lupta contra concurenței, ce-i fac produsele similare străine.

Legăturile economice, de până aci, ale Germaniei cu Austro-Ungaria, au fost asemenea ca și legăturile ei cu alte state. Și tocmai în acest punct stărue Germania să provoace acum o schimbare, creând legături, cari nu le are cu alte state și cari să favorizeze progresul economic al statelor aliate.

Nu e deci mirare, că chestiunea aceasta importantă preocupă de timp îndelungat și foarte intensiv pe o mulțime de specialiști, pe reprezentanți ai vieții eco-

nomice și ai științelor, precum și cercurile guvernului, etc.

Din Germania ideea a trecut și în Austro-Ungaria, preocupând, și aici, de timp îndelungat, aceleași cercuri, cari vor fi chemate să discute în deplină cunoștință de cauză și să-și spună cuvântul hotărîtor, atunci, când ideea va ajunge să fie lămurită pe deplin și când va fi sosit timpul, ca să se realizeze.

Convingerea cercurilor competente din Germania este, că lupta purtată frățește pe câmpurile de războiu de către trupele unite ale Germaniei și Austro-Ungariei, va trebui să aibă ca rezultat, precum pe alte terene ale activității de stat, așa și pe teren politico-economic o *cât mai strânsă apropiere* a monarhiilor aliate. Înainte de toate se accentuează, că se impune crearea unui *teritor economic unitar larg*, cu granițe vamale comune și cu un *teritor vamal intermediar*, potrivit necesităților economiei politice ale ambelor părți.

Îndeosebi, în jumătatea a doua a anului de față, cercurile competente atât din Germania cât și din Austro-Ungaria s'au ocupat cu lucrările pregătitoare, înțelegem pertractările necesare pentru o apropiere economică. Anume în Iunie a. e. a ținut *Uniunea economică central-europeană* adunarea sa generală în Berlin, iar în zilele trecute s'a ținut o mare conferință economică în Drezda, la care au luat parte, pe lângă reprezentanții Germaniei, și reprezentanții Austriei și Ungariei.

Ca și înainte cu o jumătate de an la Berlin, așa și acum la Drezda, desbaterile s'au urmat asupra chestiunilor, cari sunt menite să ducă la o apropiere cât mai strânsă economică între Germania, Austria și Ungaria. Reprezentanții Germaniei, mai ales, au arătat, că superioritatea câștigată de Puterile centrale cu armele, va trebui să fie asigurată prin o alianță trainică, ceace se va putea face numai întărind baza comună a Puterilor centrale prin o legătură înțeleaptă și cât mai strânsă, care să favorizeze progresul lor economic pentru totdeauna și astfel ele să poată lupta și pe viitor tot cu mai mult succes contra adversarilor, cari le-au încercuit și stăruie să le paralizeze avântul și chiar să le desființeze.

Germania, din norocire, are experiențe bogate cu privire la ceace se poate ajunge prin largi și tari baze economice. Doar, înainte de ce s'a realizat Uniunea politică a imperiului german, se înfăptuise Uniunea economică a țărilor, cari mai târziu aveau să formeze acest imperiu puternic.

Și precum s'au putut obține, în timp destul de scurt în Germania rezultate așa de superioare în toate privințele, dar mai ales pe terenul dezvoltării industriei și comerțului, tot așa se speră a se ajunge acum rezultate mari prin crearea unei apropieri economice între Germania și Austro-Ungaria, pregătind calea Uniunii și cu celelalte state aliate, cu Bulgaria și Turcia, iar mai târziu și cu alte state, și deschizând astfel drum liber unei dezvoltări economice, cum poate nu

s'a mai văzut între apus și răsărit. Un războiu glorios cum este războiul actual, încheindu-se în mod norocos pentru Puterile centrale, și găsind aceste puteri unite economiceste prin legături indisolubile, va putea să aibă cele mai fericite urmări pentru viitorul lor. În acest caz convențiile vamale cu alte state ar fi încheiate cu totul în alte condiții, dacă adevărat Uniunea vamală economică cu Austro-Ungaria ar fi deja înfăptuită sau dacă ambele guverne ar lămuri cel puțin prealabil, situația ce va fi a se crea ulterior.

Nu e îndoială, că probleme așa de grele nu se pot rezolva prea ușor. Căci la mijloc sunt interese speciale ale diferitelor state, cari trebuie ocrotite și asigurate. Conferința dela Lipsca¹ a dovedit cu prisos, că dificultățile, ce se pun în calea Uniunii economice a Puterilor centrale, sunt multe și mari; dar a dovedit și aceea că ele nu sunt de neînălțurat.

Germanii din Austria, în cea mai mare parte doresc o uniune mai strânsă cu Germania și aderenți ai acestei idei se găsesc în toate păturile sociale, până și în sânul guvernului.

Polonii deasemenea sunt considerați ca părtinitori ai apropierii economice cu Germania, nu însă și Cehii.

Ca cea mai extremă se consideră, cel puțin teoreticește, părerea acelei părți a Maghiarilor, al căror ideal este teritoriul vamal independent, pentru că Maghiarimea radicală are drept simbol independența absolută de stat și uniunea personală.

Dar cu toate acestea, nu mai este îndoială, că dezvoltarea politică a împrejurărilor este mai tare decât toate celelalte considerațiuni și că ea va sili Ungaria să se apropie, în interesul ei bine priceput, și economiceste de puternica Germanie.

În chipul acesta, prin lărgirea pieții de desfacere a produselor agricole ungare, producțiunea agricolă a țării ar avea cea mai bună ocazie de a crește neîntrerupt în intensitate, stându-i la dispoziție, în cel mai lesnicios mod, piețele Austriei și ale Germaniei, cari întotdeauna vor fi avizate la produsele noastre agricole.

Ce privește industria ungară, mult îndărătul celei austriace și mai ales a celei germane, la noi este temere, că dezvoltarea ei va fi împiedecată, poate, chiar sufocată dacă se va lăsa drum liber desfacerii produselor industriale austriace și germane. Cu toate acestea, presupunând că se vor lua dispoziții pentru asigurarea existenței și dezvoltării ei, se observă și la noi un curent hotărît pentru comuniune.

Deci, chiar și din discuțiile și hotărârile conferinței dela Drezda, rezultă, că o Uniune vamală a Puterilor centrale se consideră ca fiind absolut necesară în interesul lor politic, având un tarif exterior unitar, eventual cu tariful intermediare.

Forma definitivă a acestei uniuni economice, fi-rește, nu s'a putut încă preciza, cum nici detaliurile ei. Odată ajunși însă factorii decizători să aprobe în principiu necesitatea absolută a ei, se va afla și forma și atribuțiile, ce au să i se dea.

Cu chestiunea Uniunii economice a țărilor Puterilor centrale s'a ocupat mai recent și o conferință a delegațiilor Uniunilor economice central-europene, ținută în Viena. Conferința aceasta — având în frunte pe președintele celor 3 uniuni: pe Ducele Ernest Günther zu Schleswig-Holstein (Germania), pe fostul ministru de finanțe Baron Plener (Austria) și pe fostul ministru preșident Dr. Wekerle (Ungaria) și participând la ea numeroși reprezentanți distinși ai agriculturii, industriei și comerțului din Germania și Austro-Ungaria, — a luat următoarele hotărâri:

1. Încă înainte pe începerea pertractărilor de pace, Germania și cele două state ale monarhiei austro-ungare vor trebui să-și creeze reciproc temeliile unei cât mai strânse apropieri pe teren economic.

2. Apropierea pe teren economic trebuie să se manifesteze în favorizarea reciprocă a statelor interesate la aceasta comunitate și să cuprindă, după posibilitate, întreaga viață economică. În acest scop va fi a se creia nu numai un sistem vamal unitar, ci vor trebui îmbunătățite și dezvoltate reciproc și căile de comunicațiune.

3. Pentru favorizarea reciprocă pe terenul politicii vamale va avea să servească drept principiu, că pe lângă protecția necesară, de care trebuie să se bucure producțiunea indigenă și care, în cazuri excepționale poate provoca și o urcare a singuraticelor tarife vamale, nizuința împrumutată trebuie să fie, afară de favorurile vamale reciproce, de a lărgi după posibilitate lista mărfurilor scutite de vamă și a revizui, la anumite perioade, tarifele vamale în vigoare în circulația reciprocă, cu intenția de a promova apropierea. Asemenea ar trebui nizuit spre crearea unei șeme de tarif vamal unitar și a unui conspect de mărfuri unitar, și după posibilitate și a unei legislațiuni vamale unitare.

4. Supoziția pentru favorizarea reciprocă pe terenul politicii vamale este ca — în tratatele de pace îndeosebi — să se valideze principiul că alte state nu vor fi părtașe de aceasta favorizare în baza clauzei națiunii favorizate.

5. Tratatelor privitoare la convențiile comerciale cu celelalte state să se poarte din partea statelor aliate, fără nici o știrbire a drepturilor lor suverane politic-comerciale, în comună înțelegere, în același timp și cu sprijin reciproc. Convențiile să se încheie în același timp.

6. În cele trei țări să se ia, cu posibilă grăbire, toate măsurile legislative și de natură tehnico-administrative, necesare pentru dezvoltarea producțiunii, a comerțului, a comunicațiunii și a finanțelor respectivelor țări — în sensul apropierii și uniformizării.

7. Convențiile, ce vor urma în sensul acestor propuneri între statele aliate, să se încheie pe termene mai lungi decât termenele obicinuie ale convențiilor comerciale de până acum.

8. Altor state li-se pot acorda favoruri politico-comerciale numai ținând seamă de interesele economice ale statelor aliate și numai cu consensul lor reciproc.

Perspective.

— Serényi și scumpetea. — Canal între Saloniki și Dunăre. — Din vorbirea lui Bethmann-Hollweg. — Lucrări culturale îndărăptul frontului. — Învățăminte pentru noi. —

În sesiunile parlamentare actuale s'a rostit și câte o părere sănătoasă, câte o constatare deamănă de reținut, câte o orientare nouă. Nu e locul să mă opresc aci asupra stăruințelor, de democratizare. Vom stăruî exclusiv asupra momentelor economice.

Într'o ședință recentă a parlamentului ungar, contele Béla Serényi a luat cuvântul în chestia scumpetei. «Fără îndoială că în multe privințe avem stări deplorabile — zice Serényi — dar în actuala lipsă de organizare a producției și consumului întorsătura de acuma a evenimentelor eră de prevăzut. Nimeni nu a procedat fără greș, fiindcă nimeni nu avea experiență. Dacă eu aș fi făcut dispozițiile referitoare la alimente, eu nu aș fi rechiziționat cu străini, ci lucrarea aceasta aș fi încredințat-o prim-pretorilor, punându-le la îndemână finanții și gendarmii. După părerea mea, procedeul ar fi trebuit să fie așa, că întâiu să se statorească prețurile maxime, apoi imediat să se facă rechiziționarea. Poate nici așa nu ar fi succes, căci publicul maghiar nu se închină în fața disciplinei. Acum trebuie să ne împăcăm cu faptele. Scumpetea nu o putem curmă. Cel mult o putem atenua. Problema țării ar fi să renunțe la anume articole în favorul străinătății, căci exportul acestora ar fi întărit poziția economică a Ungariei».

«Nu cunosc intențiile, cari au îndemnat guvernul să maximeze prețul unsoarei. Probabil vor fi fost motive tehnice, dar fapt e că maximarea a venit prea târziu. Căci în definitiv de ce articole alimentare are trebuință omul sărac? — De trei lucruri: făină, cartofi și unsoare. Aceste trebuie să le cuprim imediat. Departele de mine intenția de a da sfaturi ministrului, dar consider de datorie de a spune ce aflu potrivit pentru alimentația publică. Încă pe timpul, când eram ministru am excepționat activitatea reprezentanților și magistratelor orașenești. Voiu să constat, că iradierea economică-culturală a capitalei este egală cu zero. Greșala de frunte a capitalului Budapestan este că pe timp de pace nu s'a îngrijit să provadă pe cetățeni cu alimente și mai puțin s'a cugetat la proviziunea aceasta pentru cazuri de criză ori de catastrofă. Provoacăndu-se la producția de zarzavat din Berlin, Serényi recunoaște, că în curs de un an nu poți creă cultura de zarzavat, dar uscarea de zarzavat s'ar fi putut organiza. În Germania s'au jertfit milioane pentru uscarea și conservarea legumelor. Trebuie să facem totul în interesul intensificării agriculturii și atunci vom putea urca cel puțin cu 20 la sută forța productivă a agriculturii. Mare greșală au la noi și programele școlare. În școalele primare nu se acordă nici o importanță cunoștințelor de agricultură. În Ungaria viitorul principal trebuie să-l așteptăm dela proprietatea fon-

ciară, căci aceasta e partea cea mai mare a averii naționale. Orașele au comis o greșeală mare când nu au stăruit să aducă pe consumător în legătură directă cu producătorul. Mai ales în Budapesta se vâra între cumpărător și producător o droaie de agenți și samsari. Abuzurile provin de acolo, că cu sutele aleargă oameni, cari nu știu ce să facă și nu au altă ocupație decât să învețe pe alții și să-i fure. Nicăiri în lume nu sunt atâția misiți ca în Budapesta. De mergi cumva în Tattarsall să-ți cumperi un cal, și-se acață de trăsură douăzeci de samsari. Ar trebui colonizați undeva intermediarii aceștia. (Ilaritate)».

Revine asupra chestiei funcționarilor. Dintre toate tagmele societății, aceștia sunt cei mai crunt loviți de războiu. Se așteaptă dela ei un rol conducător în societate fără acoperire de cheltuială.

Referitor la situația de după războiu, convingerea lui Serényi este, că blocul politic de acuma va fi înlocuit cu blocul economic al aceluiași state. În direcția aceasta se fac pertractări în Drezda și Berlin. Nu știe în ce măsură și cum se va constitui blocul, dar atâta e sigur, că membrii blocului vor avea să-și considere sincer și stăruitor interesele reciproce, ca să nu se mai poată întâmpla cazul: «*vitam et sanguinem sed avenam non*». Nu-i iertat să se mai întâmple, ca cea mai însemnată linie a noastră de export, calea ferată Kassa—Oderberg, să nu se poată transforma în linie dublă, fiindcă nu lasă celalalt stat (Austria).

După războiu, venitul statului trebuie sporit. Ca om de specialitate, Serényi recomandă exploatarea mai rațională a pădurilor, prin ceace se va putea realiza un spor anual de 20—25 milioane.

«Se vorbește în general de ecrescențele cartelurilor, când colo sunt și *carteluri cinstite*. După războiu, nu ne putem susține industria decât prin carteluri. E trebuință urgentă de o lege a cartelurilor. La izbucnirea războiului balcanic mă înțelegeam cu Berchtold despre felul cum s'ar putea lega mai strâns Balcanul de noi în privința circulației. Spre acest scop ar trebui să se lege golful Saloniki cu valea Moravei prin un canal. *Trebuie să facem posibil ca prin canalul proiectat de Germani între Bassora și Alexandria, produsele indiene să ajungă direct, fără transbordare, prin Saloniki, pe Dunărea de mijloc*. Abia ne putem închipui efectul uriaș asupra Ungariei. Marea-Neagră nu ne convine. Dar canalul deși nu-l va putea executa Ungaria singură, ea totuși nu va suferi rușine cu inițiativa».

*

În altă ordine de idei e demn de remarcat un pasagiu din vorbirea Cancelarului Bethmann-Hollweg ținută în Reichstagul german.

— «Spre *răsărit* — zice Cancelarul — trupele noastre în unire cu trupele austro-ungare, pătrunzând adânc pe pământ rusesc, au ocupat poziții bine întărite, de unde în tot momentul se poate avânta mai departe. Spre *apus*, ofensiva franco-

engleză a apăsât ici-colo asupra liniei noastre de apărare, dar frontul nu ni-l'a putut rupe. Tot astfel linia de apărare austro-ungară față de Italia stă neclintită ca stânca.

Dați-mi voie ca prin puține cuvinte să schițez și lucrarea îndeplinită *îndărăptul frontului*. În Franța de nord și în Belgia lucrează numeroși membri ai acestei case. Domnii aceștia vor adevăra că noi ne-am dat silința să *reînviem forțele vieții economice*. Imediat îndărăptul frontului comandamentele militare pretutindeni au sămănat și secerat. În multe regiuni din Belgia ne-a succedat să reîntegrăm vieța agricolă în proporțiile normale. Unde numai s'a putut, am introdus *vieța nouă în industrie și comerț*. Am făcut ordine în *afacerile de bancă și financiare*. Mijloacele de comunicație, posta, telegraful, căile de navigație sunt în funcțiune. Numeroase poduri, aruncate în aer de inamic, le-am reparat. Pe terenul producției de cărbuni aproape am ajuns cantitatea producerei normale pe timp de pace. Transportul de cărbuni crește rapid și în ultimul pătrar de an a atins aproape 31·2 milioane de tone. Lipsa de muncă o alinăm cu lucrări comunale și de ale Statului. E exclus, firește, să aducem în cadre normale piața muncii, fiindcă Anglia împedecă exportul pe mare. Am introdus obligativitatea generală a învățământului. Am executat ordinul de introducere în școale a *limbei flamande*. Ne-am îngrijit de *protecția muncii*, care la noi există de zeci de ani și care după concepția germană nu trebuie să lipsească din nici un stat civilizată».

«În Polonia, Litvania, Kurlanda, am aflat stări mai îngrozitoare decât pustiirile cauzate de Ruși: aproape *descompuneri complete*. Toate autoritățile rusești și-au părăsit posturile. A trebuit să ne îngrijim de administrație nouă comunală și polițială în Polonia; de nouă organizație justițiară și să regulăm, mai ales în orașe, igiena publică. În orașe cu sute de mii de locuitori lipsia canalizația, lipsiau conductele de apă, lipsia orice dispoziție pentru combaterea epidemiilor. Ameliorarea acestor stări nu a fost lucru ușor. În marile orașe industriale am întâmpinat greutăți aproape de desperat pe terenul *alimentației publice*. Le-am învins și pe aceste. Am promovat adunarea recoltei și cultivarea generală a solului țării. Am pus în funcțiune numeroase pluguri cu abur și cu motoare. Am împărțit mașini de sămănat. Am introdus administrație nouă în silvicultură și în exploatațile miniere, Am construit șosele nouă în lungime de peste 4000 km. și numeroase căi ferate. Se știe că sub dominația rusească Polonia nu cunoștea cârmuirea autonomă. Am introdus deci o astfel de guvernare a orașelor, care atrage și pe cetățeni în activitatea publică, ba acordă drepturi și comunelor. Corporațiile administrative nouă s'au silit cu zel să scoată foloase pentru orașele lor din drepturile acordate. S'a pus la cale pretutindeni *învățământul în școale*. La începutul învățământului în locul limbei rusești s'a introdus *limba maternă* a copiilor. În *Varșovia* am deschis Univer-

sitatea și Politehnica. În urma presiunii rusești, școalele acestea ajunseră înainte de războiu aproape instituții rusești. Acuma le-am deschis ca institute de cultură națională *polonă*. Puterile didactice le-am recrutat în parte preponderantă din cercurile științifice polone».

«Domnilor, acestea sunt numai câteva exemple din activitatea noastră începută în țările ocupate. În istoria universală încă nu a fost astfel de războiu, unde la front să se lupte pe vieață și moarte milioane de oameni, iar îndărăptul frontului să se facă atâtea lucruri de pace».

*

Am ținut mult să relev ideile și orientările precedente. Îndeosebi canalul Saloniki—Dunăre se lămurește ca un miragiu pe orizontul viitorului depărtat. Ce imensă importanță ar avea și pentru dezvoltarea economică a României! Marea-Neagră cu Bosforul și Dardanelele nu se dovedește totdeauna o cale fericită. Rivalitatea Rusiei o face de o valoare problematică. Canalul Egeic ar fi ca o mântuire.

De altă parte, lucrările culturale executate de Germani îndărăptul frontului, pot servi de model tuturor cuceritorilor. Ce deosebire între ocupația rusească și ocupația germană!

Nimeni nu contestă inteligența și vitalitatea popoarelor latine. Dar în privința muncii cinșite și a organizației, trebuie să mai învețe mult dela teutonii «barbari». Îndeosebi noi, Românii, trebuie să învățăm dela ei, dacă noi de noi nu voim. Am accentuat în *Paradoxele* mele și repet totdeauna că ne inspiră adevărată scârbă când ni-se dă să cetim că România cu proprietăți latifundiare și boieri de lumea nouă, trebuie să cumpere cai de pe pustele Ungariei și ale Rusiei. Țară eminentă agricolă, trebuie să-și cumpere piatra vântată în țări străine, mașinile agricole în țări străine, munițiile și cismele pentru soldați în țări străine. Și așa mai departe.

Vai de independență dacă sub toate raporturile culturale, industriale și financiare atârnă de străinătate!

Gavr. Todica.

Finanțele și războiul.

Celebrul bancher și economist rus I. S. Bloch zicea la sfârșitul secolului trecut, că ori ce războiu mare va fi de aci înainte imposibil din cauza paraliziei financiare, ce ea ar provoca printre beligeranți, între cari se cuprind și cei mai bogați. Dar experiența primelor șase luni de războiu ne arată, că operațiunile departe de a se fi atenuat, au luat o extensiune mai mare, și acum după 15 luni, ne întrebăm unde sunt simptomele de epuizare a statelor beligerante.

Spesele zilnice de războiu ale Angliei, au ajuns acum la cifra fantastică de 5 milioane de lire sterline pe zi, și nici Anglia și nici celelalte state în războiu, nu dau nici un semn de epuizare și de abia acum ne

dăm seama de exagerările comise relativ la epuizarea financiară a Germaniei.

Nimeni n'ar fi putut prevedea că toți beligeranții, chiar cel mai sărac, vor găsi cu atâta ușurință resursele necesare celor 15 luni de războiu trecute și aceasta se datorește numai unui miracol, care s'a realizat grație organizației minunate de credit, ce caracterizează viața economică modernă. Probă este că Germania deși mai puțin bogată decât Anglia și Franța, suportă destul de bine dacă nu și mai bine decât aceste țări, greutatea financiară a războiului.

Ne aducem aminte de perturbațiunea ce a adus începutul războiului în toate ramurile de activitate economică, paralizând târgurile financiare atât din Europa, cât și din America.

Războiul începând în aceste condițiuni, ne întrebăm cum au putut țările beligerante să facă față cheltuielilor enorme reclamate în această conflagrațiune?

S'a realizat paralisia financiară prevăzută de Bloch? Nu! căci după mobilizarea militară, urmă imediat cea economică și toate resursele, toate forțele producătoare fură întrebuițate cu îndemănare în vederea *victoriei*; și toate statele au ajuns să acopere fără greutate cheltuielile fabuloase ale războiului.

Economistul francez Auguste Moireau, a calculat că aceste cheltuieli se ridică pentru beligeranții principali la 6,600 de milioane pe lună, adică pentru 15 luni la 100 miliarde aproximativ. Să se noteze că în această evaluare nu s'a ținut cont de cheltuiala micilor state beligerante, nici de aceia a Bulgariei și Italiei, intrate mai târziu în vârtaj și că cheltuiala se mărește din zi în zi mai mult, ceea ce face că media stabilită de Moireau să fie socotită ca un minimum.

De altă parte economistul englez Edgar Gramond, a evaluat cheltuielile primului an de războiu, la 85 miliarde, ceea ce pentru 15 luni ar reveni la 106 miliarde. Deoarece Gramond, ca și Moireau au evaluat cheltuielile pe aceleași baze, neținând socoteala de cheltuiala Italiei și Bulgariei, credem că putem fixa aproximativ fără prea mult risc de eroare, un maximal de 125 miliarde cheltuială totală reclamată de războiu până acum. Această sumă reprezintă cheltuiala efectivă, căci speșele indirecte: pagube materiale, rezultând din ostilități, pierderi directe sau indirecte, suferite de comerțul, industria și agricultura, este imposibil de a le evalua, cu toate că după oarecare gândire, estimațiunea acestor cheltuieli egalându-se cu cele directe, nu ar putea fi taxată de exagerare.

Să considerăm deci suma de 125 miliarde ca cheltuieli efective și să enumerăm cum principalele state beligerante s'au aranjat a face față acestor speșe de necrezut. Cum se repartizează această cheltuială?

Germania a emis până acum trei mari împrumuturi cari au produs totalul formidabil de 25,720 de milioane mărci, adică mai mult de 31 miliarde de franci; aceste resurse nu s'au epuizat până acum cu totul.

Austro-Ungaria a pus mai puțină claritate în a socoti cheltuielile sale de războiu, cu toate acestea speșele zilnice fiind de 40 milioane de franci, primele 15 luni i-au costat mai mult de 18 miliarde.

Turcia și Bulgaria nu dispun mult de resurse proprii, se pare deci că au cheltuit din proprii lor bani vre-od 1500 milioane.

Anglia a avut ca cifră totală în raport cu forța militară desfășurată, speșele cele mai enorme; creditele acordate dela începutul războiului se urcă aproape la 42 miliarde, dintre cari mai mult de 30 miliarde au și fost cheltuite.

Franța a avut de acoperit din cauza războiului, cheltuieli excepționale, cari pot fi evaluate, dacă se ia ca bază media indicată de Ribot, la aproape 22 miliarde.

Rusia a avut a face față în timpul primelor 15 luni, la o cheltuială zilnică dela 44 la 45 milioane, ceea ce ar face un total aproximativ de 20 miliarde.

Italia a avut să supoarte o cheltuială mai redusă, cu toate că speșele de pregătire militară fuseseră considerabile în momentul intrării în acțiune. Evaluăm partea sa la 14 miliarde.

Belgia, Serbia și Muntenegru au primit mereu avansuri aprobate de Anglia și Franța, astfel că afacerile lor financiare s'au confundat cu acele ale statelor Quadruplei Înțelegeri. Să notăm deci că resursele lor proprii precum și speșele Japoniei reprezintă 1500 milioane de cheltuieli.

Recapitulând obținem:

Germania	28,000	miliarde
Austro-Ungaria	18,000	"
Turcia și Bulgaria	1,500	"
Anglia	30,000	"
Franța	22,000	"
Rusia	20,000	"
Italia	4,000	"
Belgia, Serbia, Muntenegru și Japonia	1,500	"

Total . 125,000 miliarde

adecă pentru puterile centrale o cheltuială globală de 47.5 miliarde și pentru Quadrupla Înțelegere, cheltuială globală de 77.5 miliarde.

Ne rămâne deci a recapitula operațiunile financiare, conturi curente și avansuri acordate de băncile de emisiune, emisiuni de bonuri de tezaur, împrumuturi interne și externe, cari au permis beligeranților de a face față acestor cheltuieli nemăsurate. E bine cu toate acestea înainte de a indica aceste operațiuni, să insistăm puțin asupra rolului considerabil, deciziv chiar, jucat în toate părțile de băncile de emisiune.

Aceste bănci într'adevăr nu numai că au luat parte largă în toate emisiunile de rente și bonuri de tezaur, dar ele au furnizat diferitelor guverne și sumele necesare intrării în acțiune și avansurile indispensabile spre a putea aștepta terminarea mobilizării economice, care ar fi început a le procura miliarde încontinuu.

Astfel în primele luni de războiu, aceste bănci au avarsat guvernelor țărilor în războiu, sumele următoare:

În Franța 4,400 milioane.

În Germania 1 miliard în cont curent și 3 miliarde ca gaj asupra bonurilor de tezaur.

În Austro-Ungaria mai mult de 3 miliarde.

În Rusia 3,250 milioane.

Numai grație acestor avansuri, beligeranții au ajuns să învingă paralizia financiară, care s'a produs, cum am zis, dela începutul ostilităților și din acest punct de vedere se poate spune că concursul băncilor de emisiune, a fost deciziv, căci fără acest concurs prevederile financiarului I. S. Bloch s'ar fi realizat perfect.

Cu toate acestea procedeul de a se împrumuta la băncile de emisiune, nu era decât un expedient și nu se putea persevera mai mult pe această cale fără a se expune la pericolele cele mai grave; de fapt diferiții miniștri de finanțe, nu au întârziat de a consolida într'un mod sau în altul, avansurile acordate de aceste bănci, în vederea primelor cheltuieli, silindu-se totdeauna de a asigura deopotrivă prin emisiuni de rentă sau bonuri de tezaur, sumele necesare pentru cheltuielile ulterioare.

«Lupta Economică».

Rechiziționarea rezervelor de porumb.

Precum se știe guvernul a sequestrat, prin ordonanța sa Nr. 3511/915 întreaga recoltă de porumb din țară. Prin o nouă ordonanță a ministrului de agricultură, de data 9 Decembrie a. c. Nr. 89,900/915, s'a dispus acum anunțarea rezervelor de porumb către autorități.

În sensul §-ului 1 a ordonanței fiecare este obligat a anunța în timpul dela 20—26 Decembrie a. c. toate rezervele de porumb, ce le are în posesiunea sau păstrarea sa. Anunțarea se face la primăriile comunale, pe a cărora teritoriu se află rezervele și anume fără privire, că porumbul este din recolta proprie sau nu, ori este deja rechiziționat pentru trebuințele consumațiunii publice.

Obligați a-și anunța rezervele sunt nu numai privații, ci și persoanele juridice, întreprinderile industriale și comerciale, corporațiile și autoritățile publice, institutele etc. Excepțiune se face cu privire la rezervele de porumb ale administrațiilor militare și ale Societății pe acții pentru produse de războiu, precum și ale comisionarilor acestei societăți, a cărora rezerve nu trebuie anunțate.

Rezervele aflătoare sub transport în ziua de 20 Dec. a. c. pe calea ferată, cu carăle, automobilul sau pe vapoare trebuie anunțate autorităților, din partea adresatului, imediat după sosire la destinația lor.

Asupra rezervelor de porumb conscrise, autoritățile vor compune niște liste de conscripție în două exemplare, dintre cari un exemplar se va trimite, cel

mult până la 31 Decembrie 1915, la Societatea pe acții pentru produse de războiu.

Dacă rezervele de porumb au fost rechiziționate deja de mai înainte din partea autorităților, atunci proprietarul lor nu mai poate dispune de ele, ci este obligat a se îngriji, cu grija unui bun gospodăru, ca marfa rechiziționată să nu se strice până la luarea ei în primire, și să poată servi pentru hrana oamenilor. Dacă rezervele de porumb încă n'au fost rechiziționate, atunci orice schimbare întâmplată la ele, trebuie anunțată la finele fiecărei luni autorităților, care este obligată a rectifica listele. (§ 4).

Autoritățile administrative sunt îndreptățite a controla exactitatea datelor prezentate asupra rezervelor de porumb, cari pot fi controlate și de organele financiare. (§ 5).

Celce nu anunță până la termenul amintit rezervele sale de porumb, ori le ascunde sau zădărnicește controlul asupra lor se pedepsește cu arest până la 2 luni și o amendă până la K 600.—. Afară de aceasta pot fi confiscate rezervele. (§ 6).

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 17 Decembrie 1915.

Situația pieței internaționale de bani este neschimbată. În Berlin, ca și în London discountul privat se menține la nivelul celui din săptămâna precedentă, cotând în Berlin 4% și în London 5³/₁₆%.

În piața internă de bani asemenea este neschimbată situația și discountul privat în reducere. Cambii vienez de prima bonitate s'au discountat cu 2¹³/₁₆%—2⁷/₈%; cambii budapestane cu 3⁵/₁₆%—3¹/₄%; cambii de portofoliu 4%—4¹/₂%.

CRONICĂ.

Chestiunea bilanțului. Apropiindu-se sfârșitul anului chestiunea bilanțului și a normelor după cari vor fi a se face și în anul curent încheierile anuale au devenit din nou actuale.

Pentru a proceda uniform la încheieri, și îndeosebi la prețuirea hârtiilor de valoare, guvernele ambelor părți ale monarhiei au adoptat și impus în anul trecut, precum se știe, cursurile de bursă dela 25 Iulie 1914.

Pentru anul curent se așteaptă dispozițiile guvernelor în proximele zile. După toată probabilitatea se vor menține și pentru încheierile dela 31 Decembrie 1915 normele de bilanțare din anul trecut, adică cursurile de bursă dela 25 Iulie 1914, precum s'a făcut aceasta deja în Prusia și Bavaria. Excepții se vor fixa numai pentru valorile de bursă ale întreprinderilor din Galiția, Bucovina și din ținuturile sud-vestice ale monarhiei.

Alegere de director. Adunarea generală extraordinară dela 12 crt. a institutului „Agricola“ din Hunedoara, a ales director executiv pe dl Nicolae Macrea, secretarul de până acum al acestui institut.

Reînceperea operațiunilor la bursa din Viena. La 1 Ianuarie 1916 probabil se va deschide bursa din Viena. Vor fi însă admise numai anumite operații și va fi deschisă bursa zilnic numai circa 1¹/₂ oare. Deocamdată cursurile nu se vor publica.

Conscripția stofelor de lână, a hainelor bărbătești și a țoalelor. Guvernul a dispus prin ordonanța sa Nr. 4324/915 M. E. conscripția rezervelor de stoffe militare, a altor stoffe de lână curată și jumătate lână, a stofelor manipulate (marfă de negoț), a paltoanelor și hainelor bărbătești confecționate, precum și a țoalelor. Anunțările sunt a se face, din partea particularilor, firmelor și a corporațiilor, cari se ocupă cu fabricațiunea și vânzarea de astfel de stoffe și haine, la Camera comercială și industrială, până la 5 Ianuarie 1916 și să cuprindă situația dela 31 Decembrie 1915.

Recolta de porumb a României în anul 1915. În anul curent 1915, sămănăturile de porumb au ocupat în România o suprafață de 2.107,289 hectare, reprezentând mai mult de o treime din întinderea totală a culturilor. S'a recoltat în mediu 16—17 hectolitri la hectar, astfel că recolta întreagă de porumb se poate estima la 33—34 milioane hectolitri.

BIBLIOGRAFIE.

„Anuarul băncilor române“ pe anul 1916.

— Anul XVII. Redactor: Constantin Popp. —

(Sibiu: Tipogr. arhidiecezană, 1915. Prețul K 4.30 incl. porto).

Cunoscutul șematism al institutelor de bani, însoțirilor și altor întreprinderi românești din Ardeal și Ungaria a apărut în zilele acestea, în formatul obișnuit și în extensiune de 18 coale țipar.

În partea calendaristică, acest Anuar, conține ca și în anii trecuți număroase îndrumări și notițe de interes și folos pentru cercurile băncilor ca și pentru ori și cine:

Mărimea normală a bancnotelor. Terminul ultim pentru răscumpărarea și retragerea din circulație a bancnotelor Băncii Austro-Ungare; Timbrele de documente în circulație; Chei pentru calcularea intereselor; Competințe de timbru, ce obvin mai adeseori în practica băncilor; Competința de timbru a registrelor, Scala de timbre; Tarifa telegramelor și postală și Monetele diferitelor state.

Șematismul însuși conține pe 15 coale (245 pag.) datele privitoare la 147 de institute de bani, societăți pe acții, dela «Solidaritatea» și «Banca generală de asigurare», dela 69 de însoțiri de credit și dela 13

societăți comerciale, însoțiri de consum și alte întreprinderi românești, indicând la fiecare: firma în toate limbile împrumolate, sediul (comitatul), Nr. telefonului, calitatea de membru la «Solidaritatea», anul fondării, capitalul social, prețul acțiilor, dividendă pe ultimii 3 ani, termenul de prescripțiune a cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei și foile oficiale ale societății, Mai departe: numele membrilor din direcțiune, din comitetul de supraveghiere și al funcționarilor, bilanțul și contul profit și pierdere pe anul 1914, distribuirea profitului net și al cuștei de binefacere.

Un capitol special cuprinde asocierea băncilor noastre «Solidaritatea», arătând scopurile și menirea acestei însoțiri, în ordine alfabetică pe membrii ei, condițiile de primire, numele membrilor din direcțiune, din comitetul de supraveghiere și al revizorilor experți ai însoțirii; în fine bilanțul ei pe 1914.

După o tabelă a «Dividendei băncilor române pe 1914» urmează două sumare; unul după sedii, arătând în cari orașe și comune, ce întreprinderi românești sunt și altul, alfabetic, cuprinsând toate întreprinderile din șematism.

Prețul «Anuarului» pe anul 1916 legat în pânză este K 4-30, incluziv porto și se poate comandă la Administrația «Revistei Economice» în Sibiu — Nagyszeben.

SUMAR.

Uniunea economică a Puterilor centrale. — Perspective. — Finanțele și războiul. — Rechiziționarea rezervelor de porumb. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Cronică*: Chestiunea bilanțului, Alegere de director, Reînceperea operațiunilor la bursa din Viena, Conscripția stofelor de lână, a hainelor bărbătești și a țoalelor, Recolta de porumb a României în anul 1915. — *Bibliografie*.

„VLĂDEASA“

institut de credit și economii societate pe acții în Huedin.

CONCURS.

1. La un post de contabil provizor cu salariu lunar ce se va stabili în înțelegere cu concurentul.
2. La un post de practicant ori practicantă d-șoară cu salariu lunar de 100 cor. Concurenții au ași înaintă cererile subscrisei direcțiuni instruite cu atestat de naștere, atestat despre absolvirea școlii comerciale și de praxa de până aci.

Postul este de ocupat îndată după alegere.

B.-Hunyad, în 15 Decembrie 1915.

(1—2)

Direcțiunea.

Adunați cocenii de cucuruz!

E meritul războiului că am învățat să cruțăm!

Aceasta se manifestă mai ales la produsele economice. Astăzi se prețuiesc multe, cari până acum peste tot nu au fost luate în considerare.

Acuma e timpul pentru sfărmitul (smicuratul) cucuruzului. Până acuma au fost cocenii cucuruzului o rămășiță fără preț! Astăzi însă nu mai sunt așa!

Nu aruncați cocenii de cucuruz pe gunoiu, nu-i ardeți fără scop!

Moara cu cilindre din Sănmărtin (Dicsőszentmárton) cumpără acești coceni cu bani scumpi și plătește pentru toată 100 chlg. K 3-50.

Atențiune!

Fiecare să adune coceni și să-i vândă la moara cu cilindre!

Mai consult e dacă în fiecare comună să află una sau două persoane, cari pentru o plată corespunzătoare adună acești coceni pentru moara cu cilindre.

Cine e aplicat la acest serviciu să se înștiințeze la noi.

Sănmărtin-Dicsőszentmárton în Decembrie 1915.

Prima moară cu cilindre din valea Târnavei mici

(1—3)

„Albina“ institut de credit și de economii.